

dr hab. Tomasz Sikora, prof. UP

18 marca 2018 r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Kurowickiej
pt. „Politics of Asexuality. A Critical Analysis
of Discourses on Asexualities ”**

Już na samym wstępie recenzji pragnę zaznaczyć, że rozprawę doktorską mgr Anny Kurowickiej uważam za wybitną. Do takiej opinii skłania mnie szereg przesłanek. Już sam temat pracy wpisuje się w stosunkowo nowy obszar badań nad zjawiskiem tzw. aseksualności, co nadaje jej charakter nowatorski, zwłaszcza na polskim gruncie akademickim. Nowatorski jest jednak nie tylko temat, ale przede wszystkim jego ujęcie. Zestawienie różnych rodzajów aseksualności, o których mowa w rozprawie, nie jest wcale oczywiste i początkowo może nawet budzić pewne wątpliwości, które jednak szybko znikają w obliczu konsekwentnej argumentacji Autorki. Ważne i bliskie mojej własnej praktyce akademickiej jest skupienie się na możliwym politycznym (w szerokim sensie) potencjale aseksualności w jej różnych odmianach. Jest to podejście, które z całą pewnością wynika z metodologicznego zakorzenienia Autorki w myśli feministycznej i queerowej. Jednak Autorka bardzo ostrożnie formułuje swoje wnioski i choć interesują ją, jak sama wielokrotnie powtarza, możliwe sposoby podważenia społecznych i seksualnych normatywności, to bynajmniej nie przypisuje aseksualności (ani zresztą jakiegokolwiek innej tożsamości, orientacji płciowej czy aktywności seksualnej) jednoznacznie subwersywnego charakteru.

Wydaje się, że Autorkę interesuje przede wszystkim *teoretyczna* czy też *krytyczna* użyteczność kategorii aseksualności, kiedy bowiem odwołuje się do faktycznych działań aktywistycznych (zwłaszcza tych wokół aseksualności jako nowo zdefiniowanej tożsamości seksualnej), powstrzymuje się od narzucania jej (aseksualności) roli „politycznej

awangardy seksualnej”. Wręcz przeciwnie, analizując dyskursy środowisk aseksualnych odnotowuje, oprócz różnych sprzeczności, tendencje, które można by uznać za konserwatywne, a niekiedy nawet zdaje się pochwalać politykę tożsamościową, którą w innych miejscach krytykuje (chodzi mi zwłaszcza o stwierdzenie: „the framework of identity politics is necessary to legitimize asexuality in the Polish discourse”, s. 339; por. s. 44-45). Inaczej ma się, oczywiście, rzecz z feministycznymi konceptualizacjami aseksualności, które są otwarcie polityczne i inherentnie nastawione na demontaż patriarchy.

Pod względem metodologicznym nie można Autorce nic zarzucić. Już we wstępie oferuje czytelnikowi bardzo przemyślaną, spójną i jasną ramę teoretyczno-metodologiczną dla całej pracy. Przejrzystość jej wywodów jest wręcz modelowa. Proponowana metodologia oparta jest na gruntownej lekturze literatury przedmiotu, zdecydowanie jednak ma charakter autorski, a nie odtwórczy. Co ciekawe, pomimo różnorodności materiału badawczego w poszczególnych rozdziałach rozprawy, wymagającej zastosowania innych w każdym wypadku narzędzi analitycznych (inaczej przecież analizuje się wpisy na forum, teksty dziennikarskie, seriale i manifesty feministyczne), (inter)metodologiczna spójność pracy pozostaje nienaruszona, a przedstawione analizy są nie tylko rzetelne i staranne, ale też w wielu miejscach po prostu błyskotliwe. Chyba za najbardziej udane uznałbym połączenie w rozdziale trzecim narzędzi wypracowanych w ramach *disability*, *crip* oraz *queer studies* do analizy postaci Sheldona Coopera i Sherlocka Holmesa. Na uwagę zasługuje fakt, że pomimo wielu normatywności składających się na konstrukcję i rozwój tych postaci, Autorka potrafi dostrzec w nich (a przynajmniej: w odniesieniu do nich) nieoczywisty potencjał subwersywny.

Jak każdy tekst naukowy, również rozprawa mgr Kurowickiej może w niektórych miejscach nasuwać czytelniczce lub czytelnikowi krytyczne pytania. Czy np. w świetle stereotypowo postrzeganej męskiej seksualności jako silnie naznaczonej popędem nie

należałoby rozważyć politycznej subwersywności męskiej właśnie, a nie tylko kobiecej aseksualności? Czy nie ma pewnej sprzeczności, a przynajmniej nieścisłości, w przypisywaniu elementu (samo)kontroli seksualnej zachodniej racjonalnej męskości w jednym miejscu (s. 30) i białej seksualności w ogóle w innym (s. 34)? Czy na pewno „there could be no research on asexuality without the Internet”, czy raczej chodzi tylko o jedną z wersji aseksualności opisywanych przez Autorkę? Jednak te i podobne pytania są zupełnie marginalne i w żaden sposób nie umniejszają wartości rozprawy mgr Kurowickiej. Pragnę również wskazać na pewne powtórzenia w tekście, które bronią się jako element rozprawy doktorskiej, ale w przypadku publikacji pracy mogłyby zostać ograniczone.

Bez zbędnego, moim zdaniem, rozpisywania się pragnę skonkludować, że rozprawa mgr Anny Kurowickiej spełnia wszelkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim, w związku z czym **wnoszę o dopuszczenie Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego**. Jednocześnie wnioskuję do Rady Wydziału o wyróżnienie recenzowanej pracy. Rekomenduję również publikację rozprawy w formie książkowej po dokonaniu niezbędnych poprawek i skrótów.

Tomasz Silewa